

1.2.3. Що повинен знати з екології кожен

Людський вплив на природне середовище з кожним роком стає все більш відчутним, і в багатьох випадках його дія перебільшує значення природних змін. Безліч локальних антропогенних дій різної інтенсивності – від спалювання купи опалого листя до роботи могутнього хімкомбінату, впливаючи на кругообігові природні процеси, призводять до глобальних змін на планеті. Кожен житель Землі робить свій персональний внесок у погіршення стану довкілля. І кожен відчуває зворотну реакцію у вигляді активізації різних захворювань, погіршення якості питної води і харчів, погіршення умов для відпочинку на природі, змін клімату та багато іншого. Сьогодні про це говорять усі. Але майже всі обмежуються розмовами і нічого не роблять для виправлення стану довкілля.

Кожен повинен зрозуміти, що “спасіння утопаючих – справа рук самих утопаючих”. Усі члени суспільства зробили свій внесок у погіршення умов існування людства – і тепер усі *повинні* щось робити для відвертання екологічної катастрофи. Це перше, що повинен знати кожен.

Друге, що повинен знати кожен: незалежно від віку, освіти, посади, людина *може* щось зробити, щоб допомогти природі підтримувати нормальний стан біосфери для покращення стану природного середовища. Треба тільки цього бажати.

І третє, що повинен знати кожен: як, *яким чином* зробити свій маленький позитивний внесок. Шляхів тут багато – від індивідуальної поведінки у побуті до організації масових громадських заходів.

Кожна людина по відношенню до природного довкілля аналогічна маленькому виробництву – вона споживає природні ресурси і забруднює відходами навколишнє середовище. Людські потреби мають подвійний характер – біологічні потреби організму та комфортні потреби для забезпечення сучасних умов життя.

До перших відносяться споживання повітря, необхідного для процесів окислення, питної води та їжі рослинного і тваринного походження. За добу людина споживає в середньому 15 кубометрів повітря, до двох літрів води, майже кілограм їжі. Видихає людина газ, в якому кисню 16% (проти 21% в повітрі), а вуглекислого газу – 4% (проти 0,03% в повітрі). Рідке виділення складається з води (95%), сечовини (2%), хлору (0,6%), натрію (0,35%), фосфатів (0,27%), сульфатів (0,18%), калію (0,15%) та інших розчинених речовин. Тверде виділення вміщує 200 г води, до 100 г рештків їжі на кожен кілограм вжитої твердої їжі, а також бактерії, жовчні пігменти, мінеральні солі тощо.

Біологічний вплив людини на природу набагато менший, ніж вплив, викликаний комфортними потребами. Мова йде про комунальні послуги, транспорт, засоби масової інформації тощо.

У залежності від комфортності житла та бережливості господарів побутової води витрачається від декількох десятків до чотирьохсот літрів на людину за добу. А ця вода, як правило, береться з водопровідної загальної мережі, куди подається з природного джерела після очистки й обробки, що відповідають санітарним вимогам до якості питної води. Ця вода – вже не просто цінний природний ресурс. Цінність її значно збільшилась завдяки вказаній обробці та транспортуванню, на що витрачені інші природні ресурси – енергетичні, металургійні, будівельні. І це не все. Після використання забруднена вода направляється в каналізаційну мережу, а потім – на очисні споруди. Чим більше води береться з водопроводу, тим більше подається в каналізацію. Бо кількість води в процесі використання не міняється. То скільки природних ресурсів використано ще на систему каналізації!

Три чверті століття тому класики запитували про автомобіль: що це – розкіш чи засіб пересування? Сьогодні мусимо додати: а може, людське зло? За десять хвилин їзди двигун легкового автомобіля споживає стільки повітря, скільки людина за добу. А викидає з вихлопної труби суміш із двохсот газів, серед яких дуже шкідливі – бензапірен, сполуки свинцю, оксиди азоту та інші.

Великої шкоди довкіллю завдають електричні станції (особливо ті, що використовують вугільне паливо), металургійні заводи, хімічні комбінати та інші підприємства, які працюють, щоб задовольнити людські потреби.

Кожен повинен знати, що допомагати природі він може не тільки тим, що посадить дерево чи розчистить природне джерело води. Не виходячи з квартири, за рахунок бережливого відношення до води, енергії, житла, речей, одержі ми можемо значно зменшити негативний вплив людей на природу. Та ще і зекономити власні кошти.

Контрольні запитання і завдання

1. Обґрунтуйте причетність усіх без винятку людей до проблем довкілля.
2. Перелічити види впливу людини на природу.
3. В чому суть біологічного впливу людини на природу?
4. Яку шкоду спричиняє автомобіль людині?
5. Перелічити засоби зменшення шкоди природному середовищу за рахунок поведінки вдома.